

<https://doi.org/10.19195/0137-1150.174.14>

Tetyana Kosmeda, Anatolij Zahnitko, Zhanna Krasnobaieva-Chorna, *Delineation of Linguopersonology and Linguoaxiology*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019.

Рецензоване наукове видання постає безумовно цікавим й актуальним, оскільки це перша праця в українському й польському мовознавстві, у якій презентовано новий напрям сучасної лінгвістики з висвітленням конститутивних засад *теорії лінгвоперсоналогії* та методологічних постулатів *ego-тексту* й *аксіофраземної прагматики*.

Сучасна лінгвоперсоналогія активно розвивається, у її межах вирізняються різні теоретичні напрацювання, що відповідають викликам сучасної лінгвістичної науки в її власне-класичному розумінні й міждисциплінарному вимірі (соціолінгвістика, психолінгвістика, етнолінгвістика, комп'ютерна лінгвістика, юридична лінгвістика, психіатрична лінгвістика та ін.) і спроможні дати відповідь на інформаційно-технологічні, кібернетично-знаннєві та інші виклики.

Позитивним відзначаємо те, що авторський колектив аргументовано, на наш погляд, окреслює бачення меж лінгвоперсоналогії з диференціюванням на *загальну лінгвоперсоналогію*, *лінгвокультурну* та *лінгвокогнітивну персоналогію*, *соціумну лінгвоперсоналогію*, *лінгвоперсоналогію самореалізації* та *самоствердження*. *Загальна (фундаментальна) лінгвоперсоналогія* вивчає поняттєво-термінологійний апарат, студіює різні типи мовних особистостей, напрацьовує моделі розгляду таких особистостей. *Лінгвокультурна персоналогія* досліджує вплив національної та інших культурних середовищ на мовну особистість, визначення значущості тих чи тих лінгвокультурних кодів в еволюції мовної особистості, а також розглядає функційну специфіку концептів в індивідуально-мислинневому просторі особистості. *Соціумна лінгвоперсоналогія* зорієнтована на діагностування впливу соціуму на мовну особистість, а також встановлення соціумних стратів у мовленнєвому просторі особистості.

Монографія має чітку й прозору структуру складається зі списку скорочень (с. 7), вступу (с. 9–14), чотирьох розділів (с. 15–199), висновків (с. 200–204), бібліографії та списку джерел (с. 205–250), анотації (с. 251–253). Об'єктивність і достовірність результатів дослідження забезпечувані солідною джерельною базою й адекватним комплексом наукових методів.

У першому *Категорії, рівні та одиниці лінгвоперсоналогії* та другому *Теорія лінгвоперсоналї: типологія лінгвоіндивідуацій і лінгвоіндивідуалізацій* (Анатолій Загнітко) розділах окреслено категорійний і парадигмальний простір сучасної лінгвоперсоналогії, схарактеризовано її рівні й категорії, опрацьовано типологію лінгвоіндивідуацій і лінгвоіндивідуалізацій, запропоновано вичерпний аналіз комунікативного й дискурсивного просторів мовної особистості Івана Франка, граматичної концепції Юрія Шевельова (1940–1950 рр.) і мовної екзистенційності Василя Стуса. Як важливе досягнення визначаємо ідею автора щодо необхідності введення в науковий обіг психолінгвістичної моделі лінгвоперсоналії (категорійно-рівневий вимір).

Третій розділ *Лінгвістика ego-тексту: стан теоретичної розробки. Аспектуальні підходи до аналізу приватного листа* (Тетяна Космеда) містить виклад основних положень теорії ego-тексту та сучасні інтерпретації його дискурсивної практики. Змістовною постає презентація 1) ego-тексту та його основних жанрів (щоденник, мемуари, автобіографія, лист) з опертям на особливості формування поняття *ego-текст* у сучасному мовознавстві, визначення його залежності від психологічних категорій *Ego* й *Alter Ego*; 2) дискурсивного (стильового) потенціалу епістолярію. Висвітлення питання привертає увагу багатством мовного матеріалу, що дає змогу розкрити особливості елітарної мовної особистості Лесі Українки на тлі її приватних листів (1870–1890 рр.), показати її роздуми про жанр листа, що викладені

в художніх текстах письменниці, з акцентуванням уваги на ставленні Лесі Українки до феномену листування (зауваги про листи та процес їхнього писання в художніх текстах поетеси). Приватні листи Лесі Українки розглянуто як «відбиток» її живого мовлення, відображення інтимних порухів душі.

Четвертий розділ *Кваліфікаційні основи аксіофраземної прагматики* (Жанна Краснобаєва-Чорна) присвячений основним питанням аксіофраземної прагматики, що має на меті створення цілісної й об'єктивної моделі функціонування оцінки у фразеології. Детально аналізуючи солідний науковий доробок провідних вітчизняних і закордонних фразеологів на предмет специфіки фразеологічної оцінки, автор удає вирішує декілька важливих й актуальних завдань: окреслення оцінного профілю фразеологічних одиниць; опис конститутивних ознак цінності та ціннісної картини світу; алгоритмування етапів реконструкції ціннісної картини світу у фразеології (дослідницький ілюстративний корпус, номенклатура загальнолюдських цінностей, рівні ціннісної картини світу, фраземні аксіологічні опозиції цінностей, идеографічна параметризація цінностей, рівнева організація цінностей, культурне кодування цінностей і ціннісної картини світу).

Висновки визначувані оригінальністю та виваженістю, віднаходять наукове обґрунтування, що є результатом всебічного вивчення предмета дослідження.

Наголосимо, що автори акцентують увагу на *перспективності* дослідження, оскільки лінгвоперсоналогія відповідає суспільним і соціальним запитам, зорієнтована на співвідношення особистості і корпоративної групи, комунікативної спільноти, уможливує не лише констатацію наявних закономірностей реалізації мовної особистості, а й створення технологій захисту та самозахисту мовної особистості від різноманітних інформаційних впливів, мовної та комунікативної агресії та ін.

Список використаної літератури налічує 362 позиції бібліографії, 29 позицій джерел ілюстративного матеріалу, що ще раз засвідчує солідне теоретичне підґрунтя рецензованого студювання. Виклад матеріалу вражає величезною кількістю та високою якістю аналізу фактичного матеріалу.

Монографія *Delineation of Linguopersonology and Linguoaxiology* визначувана фундаментальністю й оригінальним баченням широкого кола наукових проблем сучасної лінгвоперсоналогії.

Olena Karpenko

Data przesłania artykułu: 10.11.2019

Data akceptacji artykułu: 17.11.2019